

Dr. Kolozsy Sándor

Győr – Mosonmagyaróvár – Budapest

Kolozsvári születésű létemre, gyermekkoromban, 1944. november 4-én, menekültként anyámmal és mostohaapámmal a Dunántúlra, kerültem, Győrben jártam felsőbb iskoláim.

Győri események 1956-ban

Szavakkal nem tudom kifejezni azt a nagy meglepetést, amikor 1956. október 24-én, szerdán hajnalban a munkába menetelem előtt a reggelizés közben, szokás szerint a rádiót bekapcsoltuk, és hirtelen a lövöldözések, ordítások közepette bemondták, hogy pesten előző délután kitört a forradalom!

Én is izgatottan egyből az utcára, majd a falu népével kirohantam a vonatállomásra, majd valahogy a már zsúfolásig megtelt vonatra felkapaszkodtam. Így aztán kora reggeli órákban különböző munkahelyeken, iskolákban, irodákban a tömeg izgatottan tárgyalta a pesti eseményeket. Még kora délelőtti órákban a győri nép feltétlenül sztrájkot szavazott, a pesti forradalmista srácok támogatására!

Október 25-én az orosz kommunista emlékmű lerombolása

Már korán hajnalban barátaimmal, iskolatársaimmal Győrbe indultunk. A győri munkásság feltétlenül elkészült egy déli tüntető felvonulásra. Én barátaimmal a Győr-Gyárvaros előtti gyülekezőhelyen csatlakoztam a tüntetőkhez. De már mire a győri vasgöngyör közelébe értünk, már egy óriási tüntető tömeg csatlakozott hozzánk. Míg az Árpád úton végig haladva a város közepe felé mentünk, a hatalmas tömegű nép menetelve kiabálta-kiabáltuk, hogy

– Le a rohadt kommunistákkal, ki a bűdös muszkákkal, vesszen a nyavalyás kommunizmus!

A tüntető tömeg felosztatására kirendelt rendőrség, katonák, kiskatonák nemcsak hogy nem fordultak ellenünk, hanem egy nagy részük még a tüntetők mellé is állt. Úgyhogy mire elértük a Bisinger sétány szélét, a győri Filmszínház előtti téren álló vörös csillagos orosz emlékművet, a Baross-híd lábánál, akkor már a haragos, óriási tengernyi tömegű nép már dühében gyűlölettel megrohanta az emlékművet.

Még jóformán az emlékmű tövéhez sem értünk, amikor valaki jelszóként elordította magát, s melyet a felbőszült nép követve üvöltötte, hogy - Le ezzel a rohadt orosz kommunista emlékművel! - ... - Ki az oroszokkal az országból! - ... - Pusztuljon el ez a hóhér Róth Mór Rákosi kommunista banda!

Az elkeseredett, elcsigázott, felbőszült tömeg gyűlöletéből szabályosan a tíz körmével akarta szétzúzni, szétszedni az orosz emlékművet. Hirtelen, egyből egy pár vasgöngyári teherautó került elő, majd néhány munkás drótkötéllel, melynek a végét a teherautónak végére kötötték. A másikat meg egy fiú, Szabó Béla, nyakába véve elkezdett csúszni felfelé a magas háromszögű obeliszk tetejére. De sajnos ez nem így történt. Mert mire ő odaért volna, akkorra csak egyszerre az egyik környékbéli emeletes ház valamelyik ablakából egy puskalövés durrant el, és ő egyből véresen, holtan zuhant alá a

A sikoltozó-felhörrenő, de a meglepetéstől pillanatig megtorpanó tömegből hirtelen egy vékony 18 éves fiú lépett elő, és ő is a drótkötéllel a nyakába véve, majd nagyon de nagyon félve elkezdett kúszni felfelé a magas oszlop tetejére.

Ez a fiú, én, Kolozsy Sándor, 18 éves fiatal voltam. Mire végre az oszlop tetejére felérve, a kötél végét a nagy méretű vörös csillag alapzatára rákötöttem, akkorra már jóformán le sem tudtam csúszni idejében az emlékműről, mert a tömeg a drótkötelet megragadva, és a teherautók segítségével, elkezdte levontatni, lehúzatni az emlékmövet, mellyel majdnem egy időben zuhantam le dülő emlékművel a mélybe.

(Mily érdekes az élet, mert a hosszú évek után itt Ausztráliában, melbourne-i látogatásom alatt egy falubeli lánnyal, Marossy Margittal, vagyis már mint Vargánéval futottam össze, aki férjével meg is hívott vendégségbe, és beszélgetésünk közben elárulta, hogy ő 1956-ban mint diáklány pont az oszlop tövéből nézett felfelé, és látta az egészet, amikor én zuhantam rájuk a mélybe.)

Börtön bevétele, majd a politikai foglyok kiengedése

Egyszerre csak egy nagy csend. És a tömeg nem akart hinni a szemének! Majd vigyázzállásban állva könnyes szemekkel, diadalos arcokkal elkezdte énekelni a magyar himnuszt, és vasrudakkal, kalapácsokkal, téglákkal, és mindennel elkezdte csépelni-kalapálni a ledöntött orosz emlékmövet. Ezután a tömeg a győri vasútállomáson túlra vette a fejét, és én is az Árpási Zolival meg Halász Ödönnel, a barátaimmal elkezdünk az állomással szembeni börtönhöz futó tömeggel valahogy lépést tartani. Előbb csak gyorsan menetelő, de majd később felgyorsuló, rohanó tömeg közepén mint egy megvadult marhanyáj, mely ha valaki nem tud egy ütemben lépést tartani

Erre a tömeg megrohanta a fegyverrel, gránátokkal, lőszerrel megrakott teherautót, és közben egy 14-15 éves diáklány ugrott fel a teherautó tetejére, és elkezdte ledobálni a fegyvereket. De sajnos nem sokáig, mert hirtelen a börtön valamelyik emelet ablakából a szerencsétlen lányt egy ávós géppisztoly sorozattal szétlőtte. A vértől elázott, spriccelő fiatal lány teste, egy géppuskát szorongatva kezében, holtan zuhant le a teherautó tetejéről a földre.

Erre a tömeg elszántan, semmi veszélytől nem félve, dacosan megrohanta a teherautót, és dühében felborította, majd a lezuhanó fegyvereket felkapkodva, mindenki azt kapkodott fel magának, amit csak tudott. Közben közelemben egy száraz, csontos kinézetű öregember, talán még az első világháború katonája felkapott egy kétlábú géppuskát, és a halott lány, Máté Mária holtteste mellett, a börtönnel szemben levő földhalom tetejére elhelyezte, egy egyenruhás ipari-tanuló lefeküdt melléje, és hosszú szalagon adogatta neki a géppuskagolyót, amíg ő sorozat alá vette a börtön ablakaiból ránk lövő ávósokat. Abban a nagy zűrzavarban &eac

Lelőtt, vértől átázott teste ott lógott a börtön vasrácsos kerítése tetején. Mi hirtelen abban a pillanatban elvágódva beestünk a kerítés beton alapzata lábánál, mely menedékkül szolgált a ránk lövő ávósok golyói elől. Sajnos csakis később jöttünk rá, hogy az udvarba és az ablakokon át bedobált gránátaink csakis gyakorlatozó gránátok voltak, melyek csakis nagy ricsajt és port csináltak, de más semmit. De mégis egy bizonyos ideig tartó csete-paté után, szerencsére a börtön megadta magát, és elfoglaltuk az épületet. Kinyitottuk a cellákat, és a kínzószobákat. És kiengedtük a foglyokat. Ezut&aac

A győri ávós laktanya bevétele

Ezután a felbőszült, tájékozatlan nép a győri állomás jobb oldalán levő ávós laktanya irányába vette az útját. Oly zsúfolásig volt a Baross-híd, az átrohanó tömeggel ellepve, hogy egyesek attól féltek, hogy a súlytól túlterhelt híd leszakad. Végre elértük Nádorvárosban az állomás jobb oldalán levő Szabadhegy oldalán levő ávós laktanya falait, mely magas beton kerítését, és ezt az épületet is azonnal ostrom alá vettük. De egy bizonyos idő után, lövöldözések, kiabálások közben, a megrohamló tömeg mégiscsak le tudta dönteni a betonkerítés egyik részét, és így ham

Szavakkal nem tudom kifejezni azt a siralmas látványt, amikor behatoltunk a laktanyaába, mert a megriadt, elbűjt ávósok hirtelen patkány módra ugráltak ki az ablakokon keresztül a laktanya udvarára, majd onnan is a betonkerítés tetején át az utcára. Sokan ingujjban, egyenruhakabát nélkül ugráltak át a kerítésen, hogy a környékbeli tömegek között könnyen tudjanak elkeveredni. Abban a nagy káoszban nekem egyszer csak egy ismerős, menekülő ávós arc ragadta meg a figyelmemet, amikor félkarján letépett parolin, magas rangú ruhás ávós mászott át a betonkerítés tetején. Abban a pillanatban tekintetünk találkozott egymással!

A nagy meglepetésemben egyből felismertem, hisz ez a megriadt vadállat a hírhedt menfőcsanádi Sule Gyuszi magas rangú ávós volt! Neki csak az mentette meg az életét, hogy a nagy meglepetésemben, mire én felemeltem géppisztolyom csövét irányába és meghúztam volna a ravaszát, ő abban a pillanatban vetette magát át, a betonkerítés túloldalára, majd kint az utcán hamarosan eltűnt a nagy tömegben. Később a tömeg egy csomó ávóst összeszedett, és nyakukban kötéllel lépcsőkön levonszolva az udvarba agyba-főbe verte őket. Később felnyitottuk a cellákat, kínzószobákat, és néhány falhoz láncolt, sovány, agyonkínzott foglyot szabadon e

Tudomásom szerint Győrben az 1956-os magyar szabadságharcnak, a sok sebesült mellett három mártír halott volt, Szabó Béla, Máté Mária, és Halász Ödön iskolatársam. Egy Sípos László sebesülte is emlékszem.

Mosonmagyaróvári ÁVÓ bevétele

A győri ávós laktanya bevétele után valaki elkiáltotta magát, hogy önkéntesekre van szükség, mert Mosonmagyaróváron az ávósok belelöttek a tüntető, felvonuló, iskolából hazamenő diákok tömegébe, és a több száz sebesült mellett halott is lett. Így én is hamarosan felkapaszkodtam egy teherautóra, és a 18 teherautós oszlop megindult Mosonmagyaróvár felé. Már késő alkonyat volt, amikor odaértünk. Már messziről lehetett hallani az anyák sírását halott gyermekeik hullái felett. Közben lövések, durranások, géppisztolyok sorozata. Az ottani ávós épület betonnal megerősített erődítmény volt, sűrű uci

Felmenni Budapestre a pesti srácokat segíteni!

Október 27-én, szombati délelőtti megbeszélésünk alapján, a győri városháza előtt újból gyülekeztünk. Ezúttal abban a határozatban döntöttünk, hogy igenis felmegyünk Pestre, a srácoknak segíteni. Ezután végre 28 vagongyári teherautó gyűlt össze, mindegyik megrakva önkéntesekkel, felfegyverezve elindultunk Pest felé. Soha el nem felejttem azt a nagy lázt, amikor a város közepéről elindult a teherautó-oszlop, a szívünk majdnem meghasadt attól a látványosságtól, amikor a Bécs-budapesti országúton lassan megkezdte a teherautó-karaván, és az út mindkét oldalán a város lakói a Himnuszt énekelve sírtak értünk, hogy azt&ac

Ezekkel a kijelentésekkel aztán megrakták minden teherautót lisztes és krumplis, hagymás zsákokkal, kukoricával, levágott baromfival, sonkával, tojásokkal, zöldséggel és minden fajta élelmiszerral, ami csak a kezükbe akadt. Mi kiskádakba összebújva, fagyoskodva ültünk a megrakott teherautók tetején. Közben egyszer csak megeredt a hó, és nemsokára egy arasznyi vastagságú hó vállunkon közeledtünk Esztergom felé. Ahogy közeledtünk a város felé, úgy nőttek a hozzánk csatlakozó teherautók száma is. Útközben időnként láttunk egy-egy vöröskeresztes jelzésű autót rohanni ellenkező irányban a határ felé. Csak később tudtuk meg, hogy

Budapesti szabadságharcban való részvételem, megsebesülésem

Ahogy végre összefagyva megérkeztünk vasárnap késő délután, kora esti órákban a Margit-hídon át Budapestre be a Tisza Kálmán téri utcák sarkain elkezdtek szétosztani az élelmiszert a teherautót megrohanó, éhes tömegnek. Lassan-lassan elkezdtünk a mellékutcákon le-fel, le-fel autózni, és közben néha már egészen közelünkben hangzottak el a lövések. A lerombolt falak, romok között valahol az utca végén, egy nagy fehér dombtetejű épület még visszaverte a lemenő napot, amikor egyszer csak a házból házra lövések egészen közelünkben történtek meg. Így már, sőt mi több, ránk is, az élelmiszert kiosztó teherautó

De mi is nagyon rossz bőrben nézhettünk ki a hosszú teherautózási, hideg utunk után, mert ott a téren egy ember elkezdett közöttünk párunknak sátorlapból készült nagykabátokat szétosztani. Talán, ha jól emlékszem, olyan útkaparó kabátok voltak. Így már egy kicsit melegebb körülmények között megkezdődött az utcáról-utcára való barangolás. Egyszer csak nemzetiszínű karszalagos nemzetőr fiú figyelmeztetett bennünket, hogy vigyázzunk, mert állítólag az oroszok elrekesztették a Margit-híd túloldalát. Egy kis tanakodás után a teherautósofőrök elhatározták, hogy talán Pestszentlőrincen keresztül tudnánk visszafel&eac

Végül is abban döntöttünk, hogy újból fogunk találkozni a Margit-híd pesti oldalán, és egymást támogatva forduljunk vissza Győrbe. Úgy is történt. Csoportosítás után szépen libasorban megin-

dultunk a Margit-híd budai oldala felé, mire a híd másik oldalára kerültünk volna, akkorára az oroszok egy óriási sortűzzel vártak bennünket! Hirtelen a nagy káosz közepette, mi is lövöldöztük őket, és a harc megkezdődött a két fél között. Sortüzek, gránátrobbanások, nagy lövöldözések, kiabálások, káromkodások között a megrémült teherautósok, a nagy káosz közepette visszaszorítottak benn&u

A kéthetes osztrákoknál való tartózkodásom után, menekülteként Hollandiába kerültem, Helmond-Eindehoven városaiban tartózkodásom után 1959-ben végül is Ausztráliába emigráltam.

Dr. Kolozsy Sandor, C.D.V.A., szobrászművész.

Kolozsvári születésű, 6 éves korában a második világháború alatt menekült az anyaországba. A győri képzőművészeti egyetemen tanult. 1956-ban 18-éves fejjel fegyveresen harcolt, majd újból menekült, Hollandiába. Ott a Rembrandt Akadémián tovább tanult, majd Ausztráliába került. Nemzetközileg elismert szobrász, művei világszerte szerepelnek, köztük a Mindszenty emlékmű Sydney-ben, Wass Albert emlékmű Bonyhadon Magyarországon (2005). Évek óta szolgálta a magyar ügyet, 1981-től 2005. júniusáig az Erdélyi Világszövetség társ-, Sydney-i csoport elnöke. Néhai Dr. Wass Albert, Zolcsák István EVSZ társelnökök személyes ismeretségű hosszú évtizedes nemzetközi munkatársa, az erdélyi magyarok érdekében.